НИВА

Число 1. 1920 Рік І.

НИВА

РЕЛІГІЙНИЙ МІСЯЧНИК ГР. КАТ. ЦЕРКВИ
в Північній Америці

115 McGregor Str. Winnipeg, Man.

ВП. Передплатники зволять звернути увагу на слідуюче: —

Передплата виносить в Канадї $1.00
в Злучених Державах 1.25
до Старого Краю 1.50

Передплату платить ся за "НИВУ" з гори. За дармо "Ниви" не висилаеть ся нїкому.

Передплату треба слати почтовими або експресовими МонейОрдерами, або канадійськими стемпсами.

При змінї адреси належить надіслати стару і нову адресу, залучуючи 10ц. на зміну адреси. Всї письма просить ся посилати на слідуючу адресу:

NYWA
115 McGregor Str. Winnipeg, Man.

ЗМІСТ ЗА МІСЯЦЬ СІЧЕНЬ:

1. Запросини до передплати.
2. Христос Раждаеть ся.
3. Старий і новий рік.
4. Христос раждаеть ся — Славіте!
5. О сповіди.
6. Як святкують рїжні народи Новий Рік?
7. Грецька схизма.
8. Притча Христова про сіяча.
9. Що є Бог?
10. Сьвятїйший Отець відносить ся однаково до всїх народів і держав.

РІК І. ЛИСТ ЗА СІЧЕНЬ ЧИСЛО 1.

НИВА

Виходить раз в місяць у Вінніпегу

Vol. I. Winnipeg, Man., Canada, January No. 1.

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ

Отсе пускаємо в широку Канаду перше число нашого місячника **"Ниви"**, який посьвячений справам нашої української гр. кат. Церкви. Посилаємо се письмо між наше гр. кат. громадянство, щоби вони черпали з него здоровий корм для своєї душі; видаємо його, щоби осьвідомити наших братів і сестер в справах нашої рідної Церкви на котру напосїлись так наші як і чужі вороги.

Про подібний місячник ми мріли вже давно, не було лише відваги взятись кому за дїло і розпочати так тяжку працю для нашої св. Церкви. Ми не пророкуємо собі великого щастя в початках нашого видавництва, бо знаємо що нераз прийдеть ся нам переступати колоди, кидані ворогами Церкви, але ми на се не будемо зважати, бо справа нам дорога і сьвята, про котру будемо писати, а за котру і приємно буде й терпіти.

Місячник наш **"Нива"** буде місіонарем для наших гр. кат. людий, буде заступати по кольоніях наших сьвящеників, які не зможуть як слїд обслужити своїх вірних з причини навальної працї, тому кождий з нас прийме радїсно нового гостя в свою хату, яким буде **"Нива"** і стане єї щирим приятелем.

І тому пускаючи в світ се перше число, звертаємо ся до наших великодушних парохіян, котрим справа нашої Церкви в Канадї лежить на серци підперти сей одинокий гр. кат. місячник і зеднувати як найбільше число передплатників. Звертаємо ся з горячою просьбою і до ОО. Духовних, щоби і сї заохочували своїх вірних до читаня сего місячника, який їм зменшить о половину роботи серед канадийських "вигод". Вірю, що перше число, яке висилає ся всїм дармо, заохотить наш гр. кат. загал до **"Ниви",** бо сей місячник крім здорового церковного матеріялу буде містити і красні оповіданя так для старих як і для нашої любої дїтвори.

Цїлорічна передплата дуже низька, бо всего $1.00 на рік і на се кожду гр. кат. родину стати.

Поможіть отже ввести сю красну роботу в житє на слава нашої гр. кат. Церкви і цїлого українського загалу.

Слїдуюче число вишлемо лише тим, що пришлють передплату.

Замовленя і передпату просимо ласкаво слати на адресу: —

"N Y W A"

115 McGREGOR ST. — WINNIPEG, MAN.

———o———

ЩО Є БОГ?

Один старинний король спитав свойого підданого, що се таке Бог. Підданий просив о одну днину надуми; при кінци днини просив о другу, далї о чотири днї... Розважанє місто довести його близше розвязки, віддаляло його від неї. Чим більше питав ся самого себе, тим труднїйша ставала тема; тисячі нових і нових трудностий вилонювали ся перед ним. Се тому, що Бог і Його прикмети є предметом не тільки для людського розуму; до сього треба також і віри, щоби ми змогли поняти Бога з Його власних обявлень. — Кард. Нюман.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ!

СЛАВІТЕ! — Громом лунає спів по всьому просторі широкої України. Чи там, де під шпилями високої Чорногори дрімають вповиті сном високі смереки, чи там, де на безмежнім снїжнобілім килимі дрімають порозкидані хутори і села, всюди нинї радість і втїха, бо завитало сьвято Того, що став з Бога Апостолом і братом тих, що в нуждї і бідї, холодї і голодї йдуть житейськими шляхами до мети вічного щастя...

Не так по двотисячній тяжкій неволї тїла і гріха, темряві злоби, витали радо жиди прихід Спасителя, як витаємо ми нинї Сьвято Його приходу.

Як заблисне на небі перша срібна зоря, як засяде господар з сїмєю до стола на сїнї при пшеничнім снопі, як зійде ся весела, безжурна челядь, а під вікном низенької стріхи відізве ся весела коляда, то здає ся серцю нашому, що рай завитав на землї...

І нагадуєть ся нам наша нещасна минувшість. Нагадують ся нам страшні часи походів татарських, неволї, знищеня, смерти. Нагадує ся нам тота пора, коли то юнацькі голови кровію зливались на Голготї українського люду. Прийде на ум і пісонька про неволю турецьку, про страшні кайдани, грубі мури юремні, про муки, які терпіли вибрані сини України в турецьких казаматах.

І знов, як мара суне ся час козацьких воєн, різня, пролив крови, відтак знов неволя.. аж до нинї...

І нинї ллять ся невинна кровця за волю і долю України нинї Ляхи будують Голготу для нас...

По кождім лихолїтю, по кождім нещастю, ми надїялись полекшї, ми надїялись приходу Месії правди, що

мав нас добути з тюрми горя і муки і повести ясними шляхами до мети Воскресеня.

Ми чекали на того Месію віками, а він не приходив. Ми чекали не знали, що той Месія, наш Спаситель, є між нами.

А він був, а ми Його відцурались.

Він жертвував нам свою поміч, а ми єї відкидали.

Він казав нам йти в братній згоді і любві під своїм прапором проти ворогів, а ми Його прапор відкинули і пішли крутими стежками.

Він нам показав путь до сонця, а ми добровільно потонули в калюжі гріхів і неправостий.

Мусїв прийти час кари, час терпіня.

Він мав бути для нас кузнею, в якій ми мали викувати для себе ліпшу долю.

А чи ми єї викували?

Ні! Нас лінивство і байдужність приспало на цїлі роки, видерло з нас найліпші сили, казало нам чекати ласки Божої...

Тепер прийшла крайна пора! Тепер прийшов час відродженя, воскресеня...

Сини і доньки України! Як в наших серцях не згасла ще іскорка любови до рідного народу, зачніть дїло свого відродженя. Зачніть вдивляти ся в темряву духа, скиньте з себе плюгаву одїж облуди, а надїйте на себе світлі ризи воскресеня...

Дивіть ся і Вас благає поневолена ненька-Україна. Вас просить, молить, щоб ви єї двигнули з могили.

А якже ви єї двигнете, як ви самі в могилї темряви духової.

Скиньте з себе порох і болото, обмийтесь водою правди і йдїть прямо там, де нині манить Вас сьвято Народженя Христового.

Не забувайте, що кромі спасеня свого, вам обовязком лежить на серци спасенє усього народу, всїх синів України. А будете певні, що коли всї як один підете правим шляхом відродженя, то тим самим шляхом піде і цїла Україна.

Христос раждаєть ся! — лунає веселий спів.

Український народ відродив ся, — най понесеть ся грімкий голос, а в його відгомонї най дрожить клич:

"ВОСКРЕСЛА УКРАЇНА!"

о. А. Райн.

СТАРИЙ І НОВИЙ РІК.

Як тихо минають
Житєві хвилини
З вихрами одчаю
Й сльозами гіркими
І тьмою нічною, що нераз у нїй
Заблисне промінчик зоряних надїй,
Й сонїчними днями, посеред яких
Г'ине сьвітло сонця у хмарах важких

І в серця тревозї
Благаєм умильно,
Щоб літа не плили
У пропасть могильну.
Нехай собі "завтра" ясніє красою,
Сьвітла й житя повне, сповите любвою,
То "вчорашні" серця у тихій могилї
Для живого серця надзвичайно милі

До Старого Року
Людське серце липне,
Хоч рука Нового
Цьвітоньками сипле.
Пишний цьвіт будучий не піде в заміну
З тим повялим цьвітом, то лягло в могилу.
Кождий лист і тернє на спомин остали
З тих вінцїв, що наші голови вінчали.

До сього, що тихо
Лягло в домовину,
Кождий серцем буде
Линуть до загину.
Як по сухім дубі виноградник вється ся
І повій по мурі розваленім пнеть ся,
Так для многих кращий порох старовини
Від завтрішних блесків, що небо сповили.

Та й яке тут диво?
Та-ж лїта давнії
Знали й знають наші
Тревоги й надїї.
Кожде наше горе ми їм росказали,
Вони-ж наші сльози нїжно утирали;
Всї сердечні болї, що їх сьвіт не знає,
Потонули в морю старих лїт безкраїм

Новий Рік веселий,
А Старий ридає....
Чи Новий дасть се, що
Від Старого маєм?
Новий Рік — приблуда блукає снїгами
З чолом, оповитим пишними квітками;
Як рожі повянуть, то пізнаєш, брате,
Як дуже сї рожі в колючки богаті.
Новий Рік сьміють ся,
А Старий вже гине...

Небавом сї сьміхи
Уронять слезини.
Новий Рік—приблудо! Ти пишний і вдатний
Кругом розсїваєш тепло благодатне
Та для нас дорожший Старий Рік, похилий
Від тих хвиль, що тихо у вічність поплили.

Новий Року щасний!
По цїлому краю
Щиро і сердечно
Тебе повитають
І твойому слову повірять на хвилю,
Полюблять обличе і прославлять силу.
Бо такого чару Старий Рік не має!
Тому-то і люди його забувають...

Переклав о. В. Д.

—:-:-:—

"ХРИСТОС РАЖДАЄТЬ СЯ — СЛАВІТЕ."

Ждали ми радости, й діждали ся. Готовились постом обновили душу здебільшого покаянєм, і прийшла вона, ся радість, з неба у нашу хату. І хоч повторюєть ся рікрічно вже поверх тисяч девятьсот разів, то захоплює серце усе з тою самою силою. Що року у сей день стрічаємо одні одних з веселим лицем, начеб то у перве несли вість і кликали: Славіть, вислављяйте Христа, що народив ся між нами!

Чи до такої радости нема причини?

Запротореному в тюрму й закованому в тяжкі кайдани цар обіцяв волю. Жде вязень тої волї нетерпеливо; жде іноді довго; не тратить надії, бо вірить царському слову. Згодом являють ся признаки. Вязень наслухує кождий шепіт... В кінци отворяють ся двері і входить

спаситель. "Слава Тобі, Господи — кличе вязень. Конець моїй неволі! Побачу Божий світ"!

Хорий, вкритий ранами, випробував всї лїки, перекинув много лїкарів, і тепер лежить безрадний. Терпеливість вичерпалась і готов вже попасти в розпуку. Та йому кажуть: есть ще один лїкар, що цїлить усїх і зо всїх недуг. Хорий дає віру. Голубить надїю й жде, жде не дождеть ся сего лїкаря. І ось він приходить! "Слава Тобі, Господи" — кличе хорий на радощах.

Нависла грізна туча. Чорна хмара закрила сьвіт. Лискавки поруть небеса від краю до краю й громи потрясають основами гір. Всьо дрожить зо страху... Но гроза минула. Кождий відотхнув свобідно й каже: "Слава Тобі, Господи"!

Так і з нами.

Грізна туча Божого гнїву повисла над нашими головами. Прийшов Господь і розігнав сю тучу.

Ми були вкриті ранами пороків і страстий. Прийшов Лїкар душ і вилїчив нас.

Ми були в неволи гріха, двигали кайдани рабства Прийшов Спаситель і здоймив наші кайдани.

І ось відси у нас радість, і зо всеї душі кличемо: Слава Тобі, Господи, що родив ся Христос! Слава і тричі слава, бо сї народини найвисшим даром неба.

Якіж дари Христу ми принесемо?

**
*

На сходї був звичай витати знатних людий дарами. Відси й до Вифлеєму спішать з дарами три мудрцї чи, як каже сьв. Письмо, три волхви. Се були люди науки: фільософи; дослїдники природи і небесних тїл; люди високо почитані народом, відси й царями звані. Надїя на недалекий прихід Месії оживляла тодї весь ізраїльський народ, а завдяки його широким зносинам знана була й народам Персиї, Халдеї, Мезопотамії та Арабії. І ось скоро лиш явила ся на небі незвичайна зьвізда, три мудрцї йдуть з далекого сходу в Юдею. Жадні правди, пі-

доймають ся труду, місять горячий пісок арабської пустинї, а скоро поталанило добитись до Вифлеєму та в убогому вертепі віднайти Ісуса, дають Йому слушний поклін і кладуть дари: золото, ладан і смирну. Золото як Царю, ладан як Богу, смирну як Чоловіку.

А щож дамо нинї в дарі Ісусови ми? Три волхви, заповіджені вже заздалегідь сьпівцем Давидом і прор. Ісаєм, виставляли собою весь тодішний поганський сьвіт, покликаний до Христової віри. Се ми. Щож положимо перед Ісусом? А вжеж слїд положити те саме, що положили були вони — золото, ладан і смирну.

1. Отже хто приносить Господу золото?

Золото приносять ті, що жертвують на славу Божу і на пожиток ближним свій труд і своє майно.

а. Побудував ти приятелю дім Божий, обновив ти його або украсив — ти принїс сим Господу золото. Купив ти хороший образ, ризи до богослуженя, чашу, кивот чи другу церковну надобу — ти принїс золото. Твій дар ми лий Ісусови. Бо хоч Він тепер уже в небесній славі, но попри те, для нашого спасеня, не занехає являти ся й у яслах. Сї ясла на церковнім жертовнику. Тут Христос при кождій Службі Божій наче наново приходить на сьвіт аби наново принести себе за наші гріхи в жертву Божій правдї. Отже тут потрібні для Него і одїж і накритя, і сьвітло й теплота. І коли ти сього достарчуеш, коли про храм Божий дбаєш, то твоя жертва Ісусови так мила, як і золото принесене у Вифлеємі волхвами.

Як мила Господу жертва на церкву, хоч би й найменша, видимо відси, що іноді Бог платить за неї таки зараз на місци. В Царгородї жив враз із женою один ремісник, на імя Микола. Був бідний. Але що був набожний і памятав на слова сьв. Письма: "Шануй Господа приносами з того, що правдою придбав еси" — то не лиш ходив пильно до церкви, але ще що року празник сьвятителя Николая ставив перед іконою свого чудотворного опікуна пару сьвічок, великих, з білого, ярого воску. Та з годом

постарів ся. Стратив силу. Не міг працювати і попав у круглу нужду. Колиж наближав ся день сьвятого Николая, бідний старець каже зажурений до жени: "Ось приходить память великого сьвятителя; як же нам його зустрічати, коли не стати нас на давню жертву"? А жена відповідає: "Ти знаєш, що дітий у нас нема тай не много остає нам житя, бо обоє ми старі. Не змінятиж нам на склонї віку своєї любови до Господа і Його угодника! Ось єсть ще у нас один хороший килим: возьми його, продай на торзї і купи свічки як що року". Муж зрадів Взяв килим і вийшов з дому. Біля церкви сьв. Плятона стрінув його якийсь поважний, по сьвяточному одітий старець і спитав: "Приятелю, куда йдеш?" Микола відповів: "На торг". Старець пустив ся й собі на торг, а по дорозї говорить: "От я сам хочу купити такий килим; скажи, скільки за него правиш?" "Колись — каже ремісник, — я дав за него вісім золотих; тепер возьму, що даш". Поважний старець дав шість золотих, взяв килим і віддалив ся, а вдоволений Микола пішов у місто за сьвічами.

У сім часї до його хати приходить якийсь тоже поважний старець з килимом і каже до жени: "Твій муж мій давний друг, стрінув мене на дорозї і просив передати тобі отсей килим, бо сам пішов за иншим дїлом. Возьми й сховай його." І відійшов. Жена зажурилась тяжко, що килим не проданий і, скоро лиш муж вернув домів, почала докоряти за недбальство для Божої справи. Та ледви муж прийшов до слова, виявилось усьо. Тим поважним старцем був сам сьв. отець Николай, а його чудна поява мала засьвідчити, як дуже подобаєть ся Богу жертва. Най буде й невелика; як що дана по щирости і після сил — вона для Господа царським золотом.

б) Цїну золота має і поміч терпячому людству. Вдїєш ти щонебудь для хорих, для вдів та сиріт, для безпомічних та кривджених — ти принїс Господу золото. Побудуєш приют, лїчницю; запоможеш добродійні товариства, бурси, школи — ти принїс з ото. Бож преціньІсус так полюбив людий, що їх нужду і терпіня вважає своєю власною нуждою й своїми терпінями. Преціньіз сьв. Письма знаємо, що на страшному судї Ісус не буде важити кождого вчинку з окрема; не буде питати за причинами чеснот або пороків, анї не дасть часу на виводи й оправданя. Лиш коротко: розділить усїх на дві громади; добрих поставить по правій руцї, злих по лївій; і скаже до тих, що по правій: "Прийдїть благословені Отця мого! осягнїть царство, що приготоване вам од созданя свїта. Бо голодував я, і ви дали менї їсти; жадав пити, і ви напоїли мене; странником був і ви приняли мене; нагий був, і ви прийшли до мене." Колиж щасливі озвуть ся й спитають, коли то вони бачили Ісуса голодним, жаждучим, нагим або недужим, то Він промовить до них: "Істино кажу вам, коли ви вчинили се одному з сих найменших братів моїх, то менї вчинили. Так скаже Ісус на страшнім судї. Отже подай, приятелю, руку свому братови, поратуй ближнього, а тим принесеш самому Ісусови в дарі золото.

Та чи много приносить ся такого золота Господу? Ах, коли порівнати сї приноси з тим, що видає ся на заспокоєне страстий та примх, на завгоду сьвітови, то як же вони вийдуть марні! Ось храм Божий. Один старенький, похилений під тягаром лїт, туй-туй і звалить ся. Та ми не думаємо про будову нового. Журимось радше, як би побудувати собі — той величаву каменицю, той хоч простору, ясну, деревляну хату, той вигідні стайнї, стодоли. — Другий храм бідний-бідний, стїни голі, так і просять для себе помочи. Но ми й не думаємо його окрашати. Окрашаємо свої мешканя, купуємо строї для своєї рідні, для жінок та доньок...

А ось бідак. Витягає руку й дрожить перед нами зо зимна і недуги. Ми або відправимо його з нїчим, ще й змірямо суворим поглядом, або кинемо нужденну лепту на

відчіпне. А в той сам день готові і половину маєтку стратити на забаву, на карти, видовища, гостини...

А шпиталі, приюти; а товариства, бурси; а уся тота шкільна дітвора що голодна біжить до школи й як мога виминає прохожих, щоб не добачили в неї дірявих черевиків або латаної одежини — що нас те всьо обходить? Ми коби ситі та у теплій хаті!...

Така то вдяка для Того, що хоч богатий, став задля нас убогим, щоб ми Його убогостю збогатились!

2. А хто приносить Господу ливан?

Ливан приносить той, хто уживає на хвалу Божу і на пожиток ближним своїх таланів, свого розуму, своєї науки і спосібности. Сї талани не дадуть ся купити за гроші — вони дорожші від золота і срібла. Вони дістались чоловікови з Божої ласки і ними може чоловік, немов пахучим кадилом, давати Господу честь, приносити в дарі

а) Той дорогоцінний ладан приносить пануючий, керманич, коли його управа законна, а до того справедлива і дбала не лиш про лад і добробит населеня, але тоже про добрі обичаї та чесноти. Гей, гей, скільки то шкоди може вийти відси, коли державні, краєві або й громадські керманичі уважають свій уряд звичайним ремеслом, нагодою для збираня поклонів або нагодою для наживи! А скільки знов добра вийде, коли своє становище уважають урядом від Бога і в совісти чують ся одвічальними не лиш перед народом, але й перед Богом!

б) Ладан приносить Господу сьвященик-душпастир, коли мужно стоїть на сторожи душ проти блудів і згіршеня; коли сьміло вказує вірним Христовий шлях і остерігає перед нездоровими струями сучасного віку; коли ревно а з любовю наставляє заблукавших, втішає зневірених; коли обстає за кривдженими, боронить невинних, опікуєсь усїма. У сьв. Івана Богослова читаємо. "Прийшов ангел і став перед жертівнею; а мав золоту кадильницю; і дано було йому много кадила (пахощів) з молитов усїх сьвятих, щоб положив на жертівню золоту, що

перед престолом. І зняв ся дим кадильний з молитов усїх сьвятих з руки ангела перед Бога." Так душпастирям слїд бути ангелами для вірних. І коли вони за вірними обстають, коли заступають перед напастями і доходять справедливости та домагають ся слушної кари за їх кривди й муки, то сим приносять Господу милий дар — пахучий ладан.

в) Ладан приносить мати родини, коли не спускаєсь на нїкого, а сама дбає за вихованя своїх дїтий; коли не надить ся на забави та розривки, а весь зайвий час, всї спосібности обертає на се, щоб привчити дїтий молитви, щоб защіпити в їх серця почутя правди й любов ближнього.

г) Ладан приносять Господу мистцї та письменники. Коли маляр не йде за нездоровою струєю часу, недогоджує людським змислам, а у свій твір, різьблений чи мальований, вкладає християнського духа, християнське почуваня смаку та краси, то складає Христови великий дар. Бо глубоко втискаєть ся се, що чуємо; та ще глубше се, що бачимо. Образ говорить мовчки. Але ся мова проречиста, сильна, ворушить душу до глубини. Коли було великий князь сьв. Володимир задумував увести на Русь Христову віру, то послав послів за границю, щоб розвідали, котрий обряд буде Русинам по серцю. Посли звернулись з першу на захід, відтак на схід, до Царгорода. А коли вернули, кажуть: "Ми не знали, чи ми були на земли чи на небі, коли стояли в грецькім храмі і смотрили на богослуженя". І щож їх так у Греків счудувало? Вжеж не слова богослуженя, не молитви, бо сього ще не розуміли. Їх полонили образи, величавий вигляд храму, мистецька церковна посуда, золотом-сріблом тканї ризи. Се промовило їм до серця і потягнуло до грецького обряду. Бо що очи видять, сего й бажають.

А що сказати про письменників? Вони торкають людське серце наче струни. Вони своїм таланом наче велитнї-вожди ведуть за собою людство, достроюють його до

своїх думок і почувань. І чи не приносять Господу великого дару, пахучого ливану, як що своїми письмами будять у читачів віру та загрівають серця для Бога і для ближних? Чи не роблять великої служби, коли своїм могутнім словом перемагають духа тьми, витискають необи чайність та лож, а вводять людство на дорогу правди? Справді, се царський дар для Ісуса! — А що майже нема чоловіка, який з ласки неба не мав би сякого чи такого талану, до сего чи того здатности, хисту, то й кождий май же може сей талан принести Богу в дарі, ужити на Божу славу. Учитель може з успіхом вливати у серце дітвори почуваня правди, замилуваня до книжки та праці, любов до рідного слова. Лїкар може лагодити людські терпіня, солодити гірку долю. Ремісник-господар, ба й щоденний робітник можуть своїм трудом приспорити Богу слави й людям добра. Колиж і на се кого не стати, то даймо добру, сьвяту молитву. Вона стане запашним ладаном і любим даром для небесного Царя.

3. Третим даром, що його волхви принесли Ісусу у Вифлеєм, була смирна — дар найбільший, висший не лиш від золота, но й від ладану. Хтож днесь його приносить?

Смирна, як і ладан, має запах; но при тім є вельми гірка. Отже й виявляє собою наші журби й лихолїтя, сльози й терпіня.

І ясно, хто приносить Господу в дарі смирну. Приносить той, кому в участи припала недоля й злиднї; той хто терпить неповинно, а не кидає безрадно надії, не віддаєсь малодушному наріканю анї безхосенному голосїню, хто в недоли одушевляєть ся не погордою до людий, не очайдушним огірченем анї не жадобою мести, но живою надїею на Бога живого, думкою, що хрестами очищуєсь від гріхів, кріпить ся в чесноті. Смирну приносить, хто приморює своє тїло, хто бичує свої пристрасти й шукає терпіня, бо сим уподобляєсь Спасителю, що умер за него на хрестї.

Відси понятно, чому то сьвяті люди зносили так радо усї терпіня.

Був один праведний муж, що часто западав у ріжні недуги. Лучилось, що одного року не постигла його нїяка слабість. Праведник почав плакати й сумувати і каже: "Покинув мене Господь і не зволив сего року навідатись до мене."

В часах сьв. Івана Золотоустого жив у глубокій пустини преподобний Єракс. Трудив ся там вже чи мало лїт. Раз злі духи приступили до него в постатї людий і кажуть: "Старче, ти поживеш ще пів сотки лїт. Чиж можливо терпіти так довго у сій безлюдній пустини? Йди відси!" А старець відповідає: "Шкода, що так мало остає менї жити на сему свїтї! А то я запас ся терпінями ще на цїлих двіста лїт!" При сих словах Єракса вороги щезли, бо було ясно, що сьвятий подвижник рішив ся терпіти усї невигоди з вдоволенем по весь вік. Було ясно, що він мав в тямцї слова Христові: "У терпіню вашому придбаєте спасенє душам вашим."

Найже почують отсе всї терплячі! Най зрозуміють висшість своєї долї. Вона на око гірка, но на дїлї вірою і хрестом Спасителя осолоджена. Най се зрозуміють і поспішать принести Господу в дарі свою смирну. Щасливцї сього свїту, вибранцї мамони не в силї сего здїлати — у них нема гіркої нужди та недостатків, нема смирни. Люди богаті ливаном, обдарені таланами, також не завсїди можуть се вчинити — у них звичайно нема тяжких покус, нема смирни. Вони у вас житейські мученики! Ви, що без власної вини — одні по жеребу народин, другі по змінчивости обставин, треті по людській злобі, а ще инші по вялому тїлу — ледви не кожду днину стрічаєте й кінчите зітханями; ви, що може бути, і нинї рано зустрінули Христовий празник сльозами, ви панами смирни. Ті, що на вас глядять, жалїють над вашими злиднями. Ви самі, може бути падаєте деколи під тягаром проб і допустів. А Церков іменем Спасителя витає вас із сею доро-

гоцінною подобою Його хреста! Пошануйте, братя, ваше становище, ваш хліборобський та робітницький стан, на око незначний, та в сути найважнійший. У вас богато прикростий, богато смирни. Цінїть її наче скарб. Не міняйте на нїякий ливан, тим більше не міняйте на золото. Не відоймайте у сеї вашої смирни пахощів малодушними жалями. Бо вони для Ісуса наймилійшим даром, а для вас певною дорогою до неба. Амінь.

О СПОВІДИ

Ті, що виступають проти Церкви, бютЂ головно в сьвященьство і сповідь. Ті, що кидають свою Церков наперед перестають сповідати ся, а відтак виступають проти сповіди. Якби сповідь не була Божою установою, то при таких безчисленних ворогах не встоялаби ся, булаби давно впала. Самі сьвященики виступали-би проти неї, бо сповідь для них є тяжким, найтяжшим обовязком. Коли однак сповідальниці стоять по католицьких церквах і сьвященики радо сповідають, то знак, що се Божа установа на поправу сьвіта, а не видумка сьвящеників як легкодушно говорять противники сповіди. Новелїсти реалїстичної школи, протестанти і всї ті, що не люблять католицької Церкви поставили собі за всяку цїну се знищити, або доказати, що ся сьв. Тайна установлена сьвящениками. Сї закиди дуже легко опрокинути, однак ми будемо старати ся доказати, що сповідь безперечно установлена Ісусом Христом, знана і практикована в перших віках, здефінїована в 12 і 13 столїтю. О тім пишуть широко Отцї Церкви і писателї, а передовсїм сьв. Тома з Аквіну.

На сю тему писало богато письменників як К. Леа, який в своїх виводах старає ся доказати, що сповідь, про

яку пишуть Отцї Церкви не є нинїшна сповідь, що Церков нїколи не відпускає гріхів проти Бога лише привертає грішника на ново до христіянського товариства і старає ся направити зло заподіяне вірним, одним словом Сповідь поправляла лише становище і характер, доперва аж пізнїйше сьвященство собі саме приписало силу отвирати або замикати небесні ворота. Другий з них Гарнак виясняє се дещо відмінно, однак в головнім годить ся з К. Леа. Недавно тому вийшла книжочка А. Леґарда п. з. "Чи папа Григорій знав дещо про Сповідь". Самий заголовок говорить про що там пише ся і ми дещо над сим застановимо ся.

Сьв. Тайна сповіди заключає в собі зі сторони каючого ся три акти: жаль, саму сповідь і задосить-учинене, зі сторони сповідника розрішене. Наші противники, що до жалю і задосить учиненя не мають нїчого до сказаня, головно бють проти самої сповіди і розрішеня, тому, що сего не жадала сповідь від початків і епископ чи то хто інший нїколи не давав свого осуду щодо стану душі чоловіка та Христос нїколи подібної власти не дав Церкві.

Застановім ся над тим і перегляньмо докладно старі церковні документи, ідучи в зад від середних віків. Зачинаємо від кінця осьмого столїтя. Там находимо листи Теодора, епископа Орлеану до свого сьвященства. Епископ сей (†824) належить до найвизначнїйших людий сего часу, приятель короля Кароля Вел. Описує він ось так ту сьв. Тайну. Грішник клякає перед сповідником, відтак оскаржує себе зі всїх гріхів своїх від своєї молодости не лише яких допустив ся дїлом, але і словом та думкою, при чім помагає йому сповідник питанями. По визнаню гріхів каючий ся повинен заявити, що більше грішити не буде та висказує свій жаль, а сповідник в міру гріхів накладає покуту на грішника. Се опис Сповіди. Колиж викинемо довгі молитви перед розрішенем, се правдивий образ сповіди нинїшних часів так під зглядом есенціяльним як і зверхним. Знаємо отже, що сповідь знана була

французькому народови в осьмім столїтю. Богато иньших можемо навести пр. Алькуїн (735—804), який пишучи про сповідь, говорить про конечність визнаваня гріхів перед сьвящеником, котрий заступає в тім згляді Господа Бога. Сьв. Боніфатий (755), великий апостол Німеччини, сьв. Хродеганд і другі пишуть на ріжні теми о сповіди, да ючи при сім поученє та ради. Красно про се пише бл. Беда (†735), тримаючи ся слів І. Христа, якими виразив силу сьв. Петрови вязаня і розрішуваня гріхів: "Нема найменшого сумніву, що ся власть дана Ісусом Христом не лише самому сьв. Петрови, але і прочим Апостолам... що більше, ся власть дана цїлій Церкві в особі епископів і сьвящеників. По розслїдженю душевного стану грішника, освободжене ся його від вічної загибели наколи щиро висповідав ся, в противнім разї заслугує собі грішник на вічні муки." Се найлучший доказ з осьмого столїтя як знали вже тогди про ту сьв. Тайну. Перейдїм одно столїтє взад і там надибуємо особу сьв. Ізидора з Севілю (636). В двох місцях згадує він про сповідь і говорить, що двояка є сповідь: одна секретна перед самим лише Богом, друга перед сьвящеником і про се досить довго розводить ся. На слїдуючого свідка покличемо сьв. Григорія Вел. (590—604). Зі всїх його писань, ми застановимо ся над сими словами Іс. Христа: "І що звяжеш на землї, то буде звязане на небесах, а що розвяжеш на землї то буде розвязане на небесах", що він обяснює в той спосіб: Апостоли отже дістали сьв. Духа, щоби увільнити грішника від оковів гріха. Вони дїлають в імени Бога. Епископи суть наслїдниками Апостолів, отже посїдають ту саму власть. Сими словами сьв. Григорій потверджує ту засаду, що є основою цїлої дисциплїни сповіди, себто власть дана епископам і сьвященикам вязати або розрішати від гріхів. Коли розберемо докладно сї слова то бачимо, що ту не говорить ся про привернене грішника до Церкви анї про якусь зверхну церемонію, що не має жадної звязи з душею, противно бачить ся силу суду і розрішеня. Епископ отже маюччи ту силу йому самим Христом дану, мусить знати стан душі чоловіка, бо якжеж судити коли не знає ся справи. Се розуміє сьв. Григорій коли подібно пише в своїх працях. Годї зрозуміти як наші противники воюючи подібними аргументами так мало про них знають.

Берім тепер сьв. Цезарея, епископа Арлес (470—542) Чоловік сей, маючи на метї добро і цивілїзацію своєї держави, говорить часто і ясно про сповідь: "Прийде час, каже сей сьвятий, коли ангели Божі зберуть хопту з поля господаря, звяжуть єї в снопи злодїйств, перелюбодїйників, злочинцїв, ложників і кинуть їх в огонь. Чи ми не належимо до сего числа? Єслиж ми находимо ся там, очистїм свої серця через Сповідь і приймім радо покуту, яку наложить на нас сьвященик: Годї яснїйше сказати про ту сьв. Тайну. Ми певні, що сповідь в VI. столїтю була одиноким средством прощеня всяких провин в пол. Франції, про се знали люди і практикували се. Про се пише сьв. Лев Вел. папа (440—461), чоловік, котрий любив надзвичайно старинність і традицію; возьмім цїлий період від сьв. Августина до сьв. Атаназія, час найкрасший для кат. Церкви, всюди ясно і докладно говорить ся про Сповідь. Шкода, що про се не знають наші противники мимо сего, шо часом і згадують їх імена, а не хочуть знати їх науки. Ми однак не будемо аж надто розводити ся над сею справою і переконувати їх мильні понятя лише дати дорогу, де мають про се довідати ся та свою думку надто грубу трохи ушляхотнити.

**
*

Перейшовши трохи дисциплїну і практику сьв. Сповіди в західній Церкві від четвертого столїтя в гору, приглянемо ся тепер чи наука східної Церкви є тотожною. Замітним є, що декотрі письменники десятого й одинайцятого столїтя византійської доби приписували сей привілей слуханя сьв. Сповіди декотрим сьвятим людям на

що богато визначних людий в Церкві як сьв. Анастазий Сінаїта (†710), Теодорет (393—458), Ізидор (440), Кирило Алек (444), Золотоустий (374—407), Василий (331—379) спротивили ся, кажучи, що ся власть дана всїм правним наслїдникам Христа та Апостолів. Всї учать про се ясно як пр. Анастазий: Се Бог відпускає через своїх священиків, котрі суть його співробітниками (сунергой), а сьв. Золотоустий ясно говорить, що сьвященики не лише розрішене, але дійсно відпускають гріхи. Як відправляє ся сьв. Сповідь, про се поучає грецький патріярх Іван Ман дакуні. Подібну дисципліну бачимо і у Сирийців як свідчать про се листи (демонстраціонес) монаха Афраата, який про се писав межи 337. а 345 роком. Сей письменник порівнує сьвященика з лїкарем, бо як лїкар лїчить тїло так сьвященик лїчить душу.

Тому, що Вірмени і Сирийцї дістали свою віру і дисципліну від Греків, річ певна, що всї вони годять ся щодо науки сьв. Сповіди. Сьв. Іван Клїмак (525—600) пише: "Без сповіди нїхто не може дістати прощеня за свої грїхи". Сей сапий учить яка має бути сповідь, подібно як і сьв. Ізидор, Василий, Іван Золотоустий

Ми отже до тепер дійшли до третого столїтя і коротенько застановлялись над тим часом, тому що наші противники давнїйше і тепер говорять, що христіянство з IV., V, VI. столїтя зовсїм було відмінним від теперішного і своїми досить плиткими писанями звіщають побіду над католицькою Церквою.

Ідїм отже дальше. Надибаємо письменника Церкви Орігена (185—254), що писав дуже богато і в своїх писанях часто говорить про сьв. Сповідь і то так ясно, що кождий чоловік, який не знає нїчого про католицьку Церков, дуже легко зрозуміє сю науку. В одній зі своїх гомілій він говорить так: "Сьвященики Церкви неначе сам Христос, який установив сьвященьство, мають право слухати гріхів грішника і давати розрішене."

Орігена яко сьвідка зужиємо для Єгипту і Палестини,

бо він учив в тих краях. Переходимо до сьв. Кипріяна (200—258). За него то було страшне переслїдоване Христіян Деция 250 р. що відвернуло богато вірних від правдивої Церкви в північній Африцї. Однак коли се нещастє минуло, богато з відступників просилось назад до правдивого стада Христа, однак сьв. Кипріян жадав від них сповіди. Для декотрих з них се було за тяжко тому не годились з сим і утворили схизму Новата, яка то не дуже довго розвивалась. В однім зі своїх писань говорить він в сей спосіб: Нехай кождий з вас, братя, висповідає ся коли є нагода і своїм задосить-учиненєм та розрішенєм від сьвященика окаже ся дитиною Бога.

В письмах обох сих писателїв бачимо головні складові части сьв. Сповіди, а коли підемо ще дальше, то папа Калїкст (217—222) зовсїм ясну рїжницю робить між грішниками, як говорить Тертуліян. Однак для нас буде лїпше єсли цофнемо ся трохи в зад до сьв. Іренея, який був учеником сьв. Полїкарпа, бо сей для нас є найлїпшим сьвідоцтвом, тому, що сьв. Полїкарп був учеником сьв. Івана. Єсли отворимо Евангелїє сьв. Івана, яке написане сто лїт перед сьв. Іренеєм, читаємо, що першої недїлї по Воскресеню, Христос увійшов до салї, де були зібрані Апотоли з словами: "Мир вам"! Апостоли дуже утїшили ся коли побачили Спасителя, а Він говорить дальше: "Як Отець післав мене і я посилаю вас". Коли се вимовив, дунув на них і сказав їм: "Прийміть Духа сьвятого; кому відпустите гріхи тому будуть відпущені, а кому задержите, будуть задержані". Сю власть затримувати і відпускати гріхи обіцяв вже Спаситель сьв. Петрови і Апостолам, як сьвідчить сьв. Евангелїє, записане сьв. Матеєм: "І дам тобі ключі царства небесного і що звяжеш на землї, то буде звязане на небесах". Декотрі некатолицькі критики пробували доказати, що повисші місця сьв. Евангелія відносять ся до прощеня гріхів через сьв. Тайну Крещеня, однак Льойзи, один з тих критиків каже, що ся власть не є ограничена лише до сеї сьв. Тайни. Сї

тексти доказують, що Церков від самих початків мала сю власть і учила, що ся власть походить від Христа, подібно як власть проповідуваня слова Божого.

Нема отже иньшого виходу в тім згляді. Ся власть спочиває в руках Апостолів і їх правних наслїдників зн. епископів і сьвящеників. Вони суть судиями, а не лише інструментами розрішеня, они рішають про гріхи грішника, а який осуд можна видавати наколи не знає ся справи. В сей спосіб поступала Церков від перших віків, як подає про се св. Григорій Вел. Слова наведені повисше є основою на якій опирає наша сьв. Церков свою власть щодо сьв. Сповіди і ся сьв. Тайна не є винаходом середних віків, але установою самого Божественного Спасителя.

Як Сьвяткують Ріжні Народи Новий Рік?

У нас Українців починає ся новий рік з днем 1. сїчня після юлїянського календаря, 14. сїчня після григоріянського календаря, а лїта числять від Рождества Христового, як і у всїх християнських народів, кромі одних Вірмен. Ті ведуть своє числене від 592 р. по Рожд. Христовім, т. є. від віддїленя вірменської церкви від грецької. Новий рік сьвяткують в серпни.

Всї прочі християни обходять новий рік горожанський 1. сїчня. Та не всї народи починають рік в сїчни. Магометани примірóм празнують йоґо в місяци Мугаррем, що припадає на наш вересень. Рік індийських брамінів почи нає ся в цвітни, як настане нів — у Авісинців з початком марта, себ то з першою появою трави і листя. Їх рік скла дає ся з 18 місяців, що мають по 20 днів.

Перси сьвяткують новий рік а заразом і сьвято весни у час весняного зрівнаня. Се сьвято обходить весь нарід враз зі своїм монархом вельми торжественно. Шах

устроює кінні перегони і роздає дарунки — а населене також обмінює ся всїлякими дрібницями.

У Жидів числили двоякий рік: один духовний, другий горожанський. Духовний рік починав ся в місяци Нїсан, по нашому в марті — а числив ся від виходу жидів з Єгипту. За сим роком ішли всї празники і сьвята. Горожанський рік припадав в місяци Тішра, се є десь в половині вересня, а держали ся його в заключуваню договорів і виборі властий. Кождий семий рік звав ся у них суботним кождий семий суботний був ювилейним.

Старинні Греки не празнували сьвяточно нового року. Лїта числили олїмпіядами. Кожда олїмпіяда складала ся з 4-ох років так, що для означеня часу якоїсь олїмпіяди, треба було спершу назвати олїмпіяду, а відтак вже рік тої олїмпіяди. В р. 776 перед Христом начали ся олїмпійські ігрища Греків, відбували ся вони що чотири роки і сей то протяг часу називано олїмпіядою. Перший рік 194 олїмпіяди відповідав першому християнському рокови.

У Римлян за часів Ромуля починано рік з днем 1. марта Король Нума перенїс йоґо на сїчень і назвав сей місяць Януаром на честь божка Януса. В той день всї знатнїйші Римляни ходили в храм сего бога і приносили йому в жертву молоко, дактилї, фіґи та другі плоди.

В старинї зазначували Римляни початок кождого року вбиванем цьвяха в стїни храма і з числа цьвяхів вели рахунок років.

Як сьвятковане нового року так і новорічні дарунки були вже в старім Римі в уживаню. Бували також новорічні дари для цїсаря, а згодом, від 3-го столїтя почавши стали ся правною даниною римських сенаторів.

У Нїмців в давнину був також звичай даваня дарунків на новий рік — відтак перенесено йоґо на Різдво. Натомість у Франції і нинї ще роздають лиш новорічні дари.

Китайці начинають свій рік з першого місячного нову, що припадає на наш лютий. Їх календар один з найстар-

ших. Рік у них складає ся з 12 місяців по 29 і 30 днів — в протязї 19 лїт придає ся 7 разів тринайцятий місяць.

Сьвятковане нового року получене у Китайців з вельми інтересним і незвичайно гарним "празником лямп" Той празник обходять в першу повню новбго року. Головну участь у торжестві бере та часть народа, котра жиє на лодках. Кождий прибережний житель вважає своєю повинностю купити лямпку і повісити над дверима — або носить еї зі собою в часї прогульки. Навіть найбіднїйший ускладає собі троха гроша, щоби прикрасити свою хижину двома—трома лямпками. Міста, облиті чарівним сьвітлом, переміняють ся наче в якусь казочну країну.

По ріках вверх і в низ одною нерозривною лентою тягнуть ся безчисленні лодки, обвішані з усїх сторін ріжноцьвітними лямпами. На лодках сидить китайське духовенство в червоних одежах, прегарно вишитих. Сьпіває оно молитви під звуки гонґа і цимбал — по воді пускають бенґальські огні, котрі надають країні ще більше при нади.

Лямпи бувають найріжнороднїйші. На многих представлені зьвіри з движимими головами і ногами, смоки, цьвіти, птиці. Деякі прегарні з шкляними шибками усїх красок дуги, з широкою золотою френзлею і довгими шовковими шнурами і кутасами. Суть лямпи ріжної цїни: можна купити і за 6 сотиків а другої не дістанеш і за 200 долярів. Празник триває геть поза північ і довго ще чути серед нїчної тиші тріскіт ракет і римських огнів.

ГРЕЦЬКА СХИЗМА

Схизма се грецьке слово, яке по нашому значить тільки, що блуд, відірване, відлучене. Отже в церковнім розуміню слово "схизма" значить те саме, то є відлучене, відірване від сьв. католицької Церкви.

Початки грецької схизми були такі: В половині IX. столїтя на грецькім престолї засїдала цїсарева Теодора. Вона мала сина, котрий ще був малолїтний, а звав ся він Михайло. Батько сего Михайла був також грецьким цїсарем, котрий зіставив по собі дуже сумну память. Був він іконоборцем, то є таким, що противив ся образам сьвятих. Він казав образи сьвятих з церкви повикидати, а навіть образи Ісуса Христа і Матери Божої. На цїсарськім дворі був також Бардас, брат цїсаревої Теодори, котрий своїм поганим житєм псував і гіршив молодого цїсаревича, Михайла. Цїсарева Теодора була його видалила з цїсарського двора, однак на жадане молодого цїсаревича, Михайла, привернула його знова на давне стано вище. Сей Бардас посунув свою смілість до еї степени, що відобрав своїй сестрі Теодорі, всяку власть і ряд у державі так, що Теодора була приневолена усунути ся зовсїм з царського двора та замешкати приватно. Від сеї хвилї Бардас став дійсним володарем держави, а цїсарський двір став збіговиском всякого рода злочинів і проступків. Не конець на тім. Бардас прогнав свою законну жену, а жив зі своєю невісткою. У тих сумних часах на патрияршім царгородськім престолї засїдав сьв. Ігнатий., Виступав сей сьв. Патриярх проти таких надуживань, але нїчо не помагало. Коли в сам день Богоявленія Бардас приступив до сьв. Причастія, сьв. Ігнатій відмовив йому сьв. Причастія яко явногрішникови. Можна собі представити, як мусїло закипіти в душі Бардаса на сьв. Ігнатія, коли зістав так покараний через сьв. Патріярха. Тому зі своєї сторони поприсяг пімстити ся на сьв. патриярсї, що і додержав, бо за його старанєм прогнано сьв. Ігнатия на остров Теребінт 23. листопада 857 р. Тепер Бардас бажав, щоби патриярший престол обняв такий чоловік, котрий-би йшов йому на руку. До сего уважав за відповідного для себе свого пасерба, Фотія, чоловіка сьвітського. Фотій сповняв уряд на цїсарськім дворі яко секретар і яко проводир ґвардії. Був він одним

з найбільше учених Греків при тім однак був амбітним і хитрим. З початку удавав Фотій глубоку покору і не хотів приняти сеї гідности. Вкоротці однак рішив ся, щоби приняти сьвященя. Але хтож такого чоловіка поважить ся висьвятити? Жаден з епіскопів не хотів сего вчинити, бо бачили, яку кривду заподіяв Бардас сьв. Ігнатієви. Знайшов ся однак один такий епископ, який через своє погане житє був позбавлений епископського стану і яколая. Епископ той звав ся Григорій Абеста, владика Силая. Епископ той звав ся Григорій Обесита, владика Сиракуз. А що той епископ не мав надії, щоб його папа помилував, бо мав на своїй совісти тяжкі провини, тому щоби приподобати ся Бардасови, висьвятив Фотія на епископа в протягу шістьох днів. Розуміє ся, що такий спосіб сьвяченя противив ся церковним законам.

Та хотяй сьвятого Ігнатія силувано, щоби він зрік ся патриярщого престола, то сьв. Ігнатій зістав таки вірним своєму становиску. Коли Фотій побачив сталість сьв. Ігнатія, постановив упорати ся з ним в инший спосіб. Удає він, мовби поступає після права, тому скликує собор до Константинополя, на який візвав самих своїх прихильників і видає вирок, силою якого скидає сьв. Ігнатія з патріяршого престола. Причину до скиненя сьв. Ігнатія з сеї гідности дав ту, будьтоби сьв. Ігнатій не був правно вибраним, що сьвяченя його відбували ся проти законним приписам, і що він змовляв ся проти монархи. Но і сей декрет не заколибав сьв. Ігнатія. Фотій бере ся опісля ще до иньшого способу. Ото виготовив враз з цїсарем Михайлом лист до папи Николая І., а то з тим бажанєм, щоби одержати від Папи кілька слів, з яких би можна заключити, що Папа узнає нового патріярха. Дїяло ся се 860 р. В тім листї до Папи пише, що хоче вже раз закінчити спір іконоборців; відтак лише убочно споминає, що Ігнатій зломаний вже старостю, зрік ся своєї гідности і константинопольську столицю заняв инший патріярх. Кінчить врешті свій лист словами, що потреба було аж

грозьб, щоби він приняв таку гідність, яка є страшна навіть для самих ангелів, а притім торжественно заявляє визнанє науки сьв. Церкви. Се письмо привезла до Риму делегація, зложена з двірських епископів, до котрих прилучив ся один з вуйків цїсаря. Папа ще сего року висилає двох своїх відпоручників, Захария епископа Анані і Родоальда епископа Порто. Папа поручив їм, щоби з прибутєм до Константинополя докладно розслїдили сю справу. Вручив їм також два листи, один до Фотія, а другий до цїсаря. В листї до Фотія, Папа викидає йому нагле винесенє його до найвисшої гідности зі світського тану, а притім зазначує, що доти не узнасть його за патріярха, доки відпоручники докладно не розглянуть цїлої справи. В листї до цїсаря ужалює ся Папа, що зложено Ігнатія з патріяршої гідности без дозволу Голови Церкви, а при тім додає, що коли розслїдить справу докладно через відпоручників, тоді видасть рішучу постанову.

Фотій тепер вже добре спостеріг, що своїм посольством до Папи замотав ся у великі трудности, тому бере ся вже на инший спосіб. Обсадив він так зручно відпоручників в Константинополи, так їх цильнував, тілько ужив підступу а врешті погроз, обітниць і дарунків, що відпоручники рішили скликати собор і на нїм узнати відсуненє сьв. Ігнатія, а винесенє на ту гідність Фотія. Собор сей відбув ся 861 р. в присутности цїсаря і 318 епископів. Розпочато сей собор читанєм папського **листу до цїсаря.** Носив він вправдї назву папського листа, а в самій річи було то пофалшоване толкованє того листа. Завізвано відтак Ігнатія, котрий станув перед своїми судіями в патріяршім уборі. Одержав він однак цїсарський розказ, щоби перед самим входом зложив патриярший убор, а ставив ся в монашій одежі, а при тім поручено йому, щоби усїв собі на простій лавці. Сьв. Патріярх підносить сьміло перед відпоручниками свій голос і просить, щоби виключили Фотія з сего згромадженя. Однак його не услухано, бо тут не ходило о се, щоби перепровадити сти

сле слідство в справі Фотія і його прихильників, але усунути сьв. Ігнатія. Що більше, домагано ся від Ігнатія, що би зрік ся своєї гідности. Але Ігнатій їх не налякав ся, а відніс ся з відкликом до Апостольської Столиці. Тоді поставлено фалшивих свідків, а сї сьвідчили, що той Ігнатій вдер ся на патріяршу гідність проти канонів. Собор усунув Ігнатія, а притім зажадав, щоб Ігнатій власноручно підписав, що усуває ся з сеї гідности. Коли-ж сьв. патриярх не хотів сего вчинити, тоді взяли ослаблену руку старця і назначили його підпис. Відтак публично оголошено, що Ігнатій зістав правним способом усунений з сеї гідности, а то через вселенський собор, який зістав зібраний за згодою Папи. На місце же Ігнатія собор узнав Фотія за патриярха. Коли се зробили, висилають послів з актами собору до Папи, при чім Фотій і цїсар залучили свої листи до Николая І.

Лист Фотія був повний гречности і ввічливости. На самім вступі сего листа оповідає Фотій в словах найглибшої покори та підданьства, що потреба було аж погроз, щоби він приняв патрияршу гідність. Дальше толкує ся, що так нагло зістав висьвячений і так винесений на ту гідність через те, що в ріжних краях є ріжні звичаї. Просить дальше Папу, щоб звернув увагу на церковні приписи і не принимав скарг від ріжних сьвящеників, котрі не виказали-би ся достовірними листами від своїх епископів. Мав тут Фотій на мисли приятелїв Ігнатія, а їх доносів не бояв ся. Однак тими письмами не ошукав Папи. Річ цїла вияснила ся остаточно тоді, коли до Риму прибув особисто авва (опат) Теогнїс. Се дїяло ся з р. 862 на 863. Авва сей занїс апеляцію сьв. Ігнатія та всїх вірних епископів до Апостольської столиці. Він оповів докладно цїлий перебіг сеї несправедливої справи. В сїй справі скликано в Римі Собор р. 863., який осудив, щоби Фотія усунути з патрияршої гідности, а при тім загрозив йому клятвою, колиби собі робив які претенсії до сеї гідности, або колиби перешкаджалось Ігнатию в правленю своєї церкви. Фотій не приняв вироку Собору і папа Николай був змушений кинути на Фотія клятву (864—865 р.) Що робить тоді Фотій?

Ото скликує він новий собор 866. чи 867 р. і виклинає на нїм Папу Николая І. Як много епископів підписало ті акта, сего не знати. Мабуть не було їх велике число, хотяй Фотій голосив, що нїколи ще собор не був так численний, як сей, який осудив римського патриярха Николая. В обіжнику же до трех патриярхів і західних епископів заскаржив всю західну Церков о єресь, якої мали допустити ся новоприбуті сьвященики латинського обряду до Болгарії, а тим самим після него і цїлу західну Церкву. Ті докази були такі: суботний піст, сорокдневний піст скорочений о один тиждень і уживане в нїм поживи з набілом; дальше безженність сьвящеників, удїлюване миропомазаня через епископів, сфалшоване символу віри, який був уложений на першім вселенськім соборі, а то через додане до него виразу "і Сина". На поручене Папи сейчас поспішили ся учені, щоб відповісти на скарги Фотія. Учений монах Ратрямн і париський епископ Еней відписали на закиди Фотія.

Якраз в тих бурливих часах зайшли в Константинополи великі зміни. Новий любимець цїсарський Василий спрятав зі світа Бардаса 866 р., а відтак і цїсаря Михайла 867 р. і присвоїв собі цїсарський престіл. Заки се наступило, Фотій скоро спотеріг ся, що ласка цїсарська спадає на Василия, старав ся з ним навязати приязні відносини. Удавав приязнь і здавало ся, що умів так зискати прихильність свого пана, що міг бути певним себе на будучність. Стало ся однак інакше. Василий зараз на другий день по своїй коронації скинув Фотія з патрияршої гідности і привернув знов сьв. Ігнатія.

В 688 р. писали до Риму і Василий і Ігнатій просячи Папу, щоб положив конець сему роздорови. Щоб усталити єдність Церквей, відбув ся осьмий вселенський Собор в Константинополи, під проводом відпоручників Апо

стольської Столиці р. 869—870. Завізвано Фотія перед суд собору, але він заховав понуре мовчанє, бо хотів тим чином наслїдувати Ісуса Христа, котрим судиям нїчо не відповідав на їх закиди. Коли однак налягано, щоб оправдав ся, відповів, що не має заміру толкувати ся перед собором, але перед цїсарем. Відтак пішов на вигнанє враз зі своїми приклонниками.

По упливі якогось часу зручний Фотій мало-помалу умів знова позискати давний вплив, який мав перше на цїсарськім дворі; що більше, він позискав навіть прихильність цїсаря. Коли патриярх Ігнатій умер, удало ся Фотієви знов позискати патрияршу гідність. Пущено вісти, начеб Фотій порозумів ся з Апостольською Столицею. З початку удав він покірного і лагідного та старанно укривав свої пляни. Зачали виходити на яв його стараня і способи, за помочию яких хотів задержати патрияршу гідність. Всї епископи, що були йому противні, пішли на вигнанє. Коли Папа довідав ся, що Фотій місто визнати публично свої провини, повкладав у папські листи після давного способу похвали для своєї особи, а при тім коли не хотів приняти законів і актів осьмого вселенського Собора, Папа кидає на него поновно клятву. Таке саме здїлали і пізнїйші Папи (кинули клятву) а то: Мартин І. і Адриян ІІІ. Фотій однак не звертав уваги на Папу і на його вироки; сам навіть двір, через певний протяг часу зірвав з Римом всякі зносини. Коли р. 884—885 візантийський двір був в непорозуміню з Фотієм, всякі стараня і пляни його зачали упадати а вкінци яко вязень закінчив житє.

По смерти Фотія було 27 патриярхів, котрі наступали один по другім, а всї вони узнавали власть римської Церкви над собою, а єї епископа, Папу римського, яко видимого голову цїлої Церкви. У всїх важнїйших справах відносили ся вони до наслїдника сьв. Петра. Папи так як і перше потверджували царгородських патриярхів в їх достоїньстві. Так тревало через 180 лїт.

В XI. столїтю грецька держава не була вже так сильною як давнїйше. Цїсарі були слабі і часто лучало ся, що кількох ворохобників робило повстанє та скидали цїсарів з їх престолів, а на їх місце ставляли своїх. Одно з таких заворушень викликав Михайло Керулярій проти тодїшного цїсаря. Та се йому не удало ся, бо його зловили та засудили на смерть. Визначні однак люди зачали за ним вставляти ся, через що одержав він вправдї помилуванє від кари смерти, однак зістав замкнений до монастиря. Керулярий з монастиря втїк і викликав знова ворохобню, в якій удало ся йому посадити на цїсарськім престолї свого покровителя.. Сей цїсар хотїв вивдячити ся Керулярієви за таку гідність, тому проганяє з патрияршого престола законного патриярху, а на його місци поставив Керулярия. Сей власне був тим, що зірвав остаточно єдність церковну, яка зіставила по собі дуже сумні наслїдки, а вони тревають аж по нинїшний день.

СВЯТЇЙШИЙ ОТЕЦЬ ВІДНОСИТЬ СЯ ОДНАКОВО ДО ВСІХ НАРОДІВ І ДЕРЖАВ

1. Сьвятїйший Отець Папа Римський не благословив в сьвітовій війнї анї Італїйців проти Австріяків, анї Австріяків проти Італїйців, анї нїкого проти нїкого.

2. Сьвятїйший Отець Папа Римський не благословив Поляків проти Українців і не буде благословити. Сьвятїйший Отець заховував і заховує невтральність, бо річ Його Сьвятости не є заохочувати або благословити до війни, але правити Церквою.

Коли польські газети пускають вісти, що Сьвятїйший Отець Ляхів благословив, роблять се з розмислом і хочуть викликати серед нашого народу пригноблене і зневіру. Ану нехай Поляки покажуть який документ, що їх Папа Римський благословив!

В. Александров.

Притча Христова про Сіяча.

"Се ізиде сіяй, да сіет".
Мат. XIII, 3-9.

Ось вийшов, щоб сіяти, сіяч у поле і сіяв...
І вітер зерно йому всюди розвіяв:
Багато упало його край дороги,
Та там і попало прохожим під ноги,
І хижая птиця з степів налїтала,
До-долу спускала-сь і зерна клювала.

Немало зерна в камянистую землю лягло,
І, доброго корня не давши, зійшло;
А сонце о-півдні його припалило,
Гарячим промінням його присушило,
І бідне пожовкло... Пожовкло й завяло:
Землї під корінєм було йому мало.

А деякі зерна то вітер вхопив і понїс
В бурян невісний, що й несіяний ріс;
І там би то їх, мов гаразд, положив,
Та скоро бурян їх зовсім заглушив.
Даремно там дощ пробігав полосою,
І зорі кропили там землю росою:
Ті зерна лежать, мов рости не пора...
Немає од їх і не буде добра!
Которії-ж зерна та в добрую землю лягли,
То ті урожай шістьдесять, або й сто принесли.
Так, добра земля, як пора настає,
Не тільки що істу — ще й прибиль дає;
Її, мов, і сонце щадить, і не сушить засуха...
Всяк маючи уха, щоб слухать, хай слуха!

За відомостію і дозволом Преосвященного Ординаріяту.